

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 2, Article Number: 2C0019

VOCATIONAL SCIENCES

Received: May 2009

Accepted: March 2010

Series : 2C

ISSN : 1308-7355

© 2010 www.newwsa.com

Emine Koca

Fatma Koç

Gazi University

ekoca@gazi.edu.tr

Ankara-Turkey

GENÇLERİN DİNLEDİKLERİ MÜZİK TÜRLERİNİN GİYİM TARZLARINA ETKİSİ

ÖZET

Gençlerin dinledikleri müzik türünün giyim tarzları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla planlanıp yürütülen araştırmanın örneklemini Ankara'daki 18-22 yaş grubu gençler arasından rastlantısal olarak seçilen 493 genç oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan veriler araştırmacı tarafından geliştirilen ve dört bölümden oluşan veri toplama aracı ile toplanmıştır. Toplanan veriler Sosyal Bilimler İstatistik Paketi (SPSS) kullanılarak analiz edilmiştir. Gençlerin dinledikleri müzik türü ile giyim tarzları arasında ve giyim tarzları ile müzik akımına özgü saç şekli, aksesuar ve ayakkabıları kullanma durumları arasındaki ilişki ki-kare (χ^2) testi uygulanarak $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, kendine özgü giyim tarzlarıyla tanınan müzikleri (Hip-hop, rock ve pop müzik) dinleyen gençlerin giyim tarzlarının bu müzik akımlarından etkilenmelerine rağmen, alternatif müzik dinleyenlerin önemli bir kısmının punk tarzı giyimi tercih ettikleri görülmüştür. Özel bir giyim tarzı olmayan müzikleri dinleyen gençlerde ise bu etkinin görülmediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Moda, Giyim Tarzı, Genç Giyimi,
Giyim Tercihi, Popüler Müzik

THE EFFECTS OF MUSIC TYPES ON YOUNG' CLOTHING STYLES

ABSTRACT

Sampling of the research conducted in order to determine the effects of music type on young' clothing styles was managed by randomly selected 493 young's which are 18-22 age group between from the cities Ankara. Data used within the research was collected by the data collection device, which is composed of three parts and designed by a researcher. The data had been analyzed by using Statistics Package for Social Sciences (SPSS). The correlation between music type and young' clothing styles and their hairstyle, accessories and shoes specific to music using status had been evaluated by using chi square (χ^2) test and significance level of $p < 0,05$. According to results of the research, an important part of young's who listen to alternative music prefer the punk-style clothing is seen, even though music of types which its known unique clothing (hip-hop, rock and pop music) influence young's clothing styles. Without specific clothing style music on the youth of this effect was not determined.

Keywords: Fashion, Clothing Style, Youth Clothing,
Clothing Preference, Popular Music

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Giysi, bir bireyin kendi biyolojisi ile sosyal ve fiziksel çevresi arasında bir tampon olarak hareket eden en yakın çevresidir (Roach ve Eicher, 1973). Yaşam tarzı ve istenen görüntünün sunulmasında giysinin önemli bir rolü vardır ve sembolik açıdan kişinin kimlik ifadesidir. Bir sembolik iletişim biçimi olan giyim, giyenin toplumsal rolünü, statusünü ve kişiliğini yansıtan bir araç olarak büyük önem taşımaktadır. Giyinmenin temel fonksiyonu olan koruma özelliğinin yanında işlevsellik, estetiklik, sosyo-kültürel faktörlerle çeşitlilik kazanması modanın giyim alanında ön plana çıkmasına neden olmaktadır. Moda sözcüğünün geçtiği her yerde ilk olarak giysilerin akla gelmesi moda ile giysiyi eş anlamlı hale getirmektedir. "Giysiler bireylerin kişilik özelliklerini, moda kavramı ise, kişilere ve kişilerin yaşadığı toplumlara ve onların yaşam felsefelerine göre farklı düşünceleri taşımaktadır" (Arıkan, 1997:16).

Toplum içinde önemli ve yaygın bir olgu olan moda, sosyo-ekonomik durum, sosyal çevre, yaş, eğitim, kişilik özellikleri gibi faktörlerin etkisi ile kişiler tarafından farklı şekillerde algılanabildiği gibi, farklı sektörlerden de etkilenmektedir. Dünya ekonomisinin önemli bölümünü paylaşan müzik ve moda sektörü birbirini etkileyen sektörlerin başında geldiği için her müzik türü kendi tarzını beraberinde getirmektedir. 1990ların sonlarında Paris'in dünyanın moda merkezi olma iddiasının zayıflamasında, MTV kültürü ve sokak giyimi karşısında Paris podyumlarının önemini yitirmeye başlamasının ve ABD pop kültürünün egemenliğinin önemli rolü olması (Tungate, 2006:32-35) bu etkinin en belirgin örneği olarak verilebilir.

Müzik, insan yaşamının her evresinde yer alan bir olgudur. Müziğin insan yaşamındaki önemi, bireysel ve toplumsal yaşamın değişik boyutlarındaki çok yönlü işlevlerinden kaynaklanmaktadır (Uçan, 1997:14). Müzik, sosyo-kültürel fenomendir. Gündelik yaşamda eğlence aracı olarak kullanılmasına rağmen önemli fonksiyonları vardır. Bu fonksiyonların incelenmesi söz konusu olduğunda, kapitalist üretim ilişkilerinden, müzik beğenisine kadar oldukça geniş alanı kapsayan bütüncü çalışma perspektifine yönelmek gerekir (Güvenç, 1985).

Moda ve müziğin dünya üzerinde hitap ettiği en büyük kesimi genç kuşak oluşturmaktadır. Özellikle gençler üzerinde büyük etki gücüne sahip olan müzik, bireylerin duygusal, düşünsel, sosyal ve kişilik gelişimlerinde yarattığı sonuçlarla önem kazanmakla birlikte, giyim tarzlarına etki eden faktör olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu etki sadece giyim tarzları ile sınırlı kalmayıp giysi rengi tercihindense saç şekline, ayakkabıdan aksesuarlarına kadar geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Dolayısıyla belirli müzik tarzlarını yapan kişiler gençlerin moda idolü haline gelmektedir. İmparatorluk döneminde Almanya'da gençlere vatan sevgisi ve milliyetçi bir tutum aşılama, kralın imajını kuvvetlendirmek ve sadakat duygusunu geliştirmek için okullardaki müzik eğitiminin bu amaçla şekillendirilmesi müziğin çocuklar ve gençler üzerindeki etkisini vurgulamaktadır (Lemmermann, 1984). Aristo müziğin kişiler üzerindeki etkisini "duyguları belirgin olarak ifade etme hususunda hiçbir şey ritim ve şarkı söyleme kadar kuvvetli değildir" şeklinde ifade etmiştir (Yönetken, 1952:1). Simon Frith'e (1996:109) göre müzik, çoğu çağdaş gençlik kültürlerinin temel bileşenidir. Benzer şekilde Cushman (1995:91) müziği, sadece üretilen ve tüketilen basit bir statik kültürel obje olarak değil, aynı zamanda bireysel ve kolektif kimliğin yeni formların oluşturulması için kullanılan direncin etkin bir kodu ve bir şablonu olarak görür.

"İnsan biyolojik bir organizma olarak içinde doğduğu kültürel uyarıcılar örüntüsüyle etkileşim halindedir. Birey kültürel ve toplumsal çevresiyle etkileşimi sonunda yeni davranışlar kazanır" (Tekin, 1997:2). Davranışların yoğun olarak kazanıldığı ergenlik dönemi fiziksel, ruhsal ve duygusal olarak bir değişim dönemidir. Sproles'e göre (1979) ergenlik, sosyal becerileri öğrenmek ve benlik kavramını geliştirme zamanıdır. Bir bireyin akran grupları arasındaki kimliği ergenlik sırasında önemlidir. Bu gelişimsel süreçte giyinme önemli bir rol oynar. Fırtınalar dönemi olarak da adlandırılan bu dönemde, gençler kendi kendini tanımaya çalışırken bir tarafta sosyal olarak topluma kendini kabul ettirme çabası içindedirler. Kendilerini dünyanın merkezinde gören gençler kendilerini ifade etme ve dikkat çekmek için pek çok şey denerler. Müzik tarzlarıyla ve giyimleriyle çoğu zaman duygularını, hırslarını, üzüntülerini, aşklarını ve beklentilerini dışarı yansıtırılar. Dinledikleri müzik tarzlarına paralel o müziği yapan sanatçıların giyim tarzlarını ve yaşam felsefelerini kendilerine örnek alarak özgürlük, kendini bulma arayışı içinde kendi tarzlarını oluşturmaya çalışırlar.

Gençlerin bu dönemlerde yarattıkları kendi tarzları ve idolleri vardır ve onlar için giyim, yaşantılarının, nispeten daha kolay kontrol edebildikleri, kendilerine ve toplumsal çevrelerine yönelik tutumlarını ifade etmek için kullanabildikleri bir yönüdür. Var olan tarzları alarak, giysilerini, saç şekillerini, kişisel deneyimlerini ve belirli bir grubun durumunu ifade eden bir kimlik oluşturacak şekilde bir araya getirirler (Hedbigge, 1979). Tarz ve görünüm alt kültürel kimliğin en önemli öğelerinden biridir (Clarke, 1976:175-91). Ergenlerin müzik alt kültürleri gerçekte sınırlı sayıda "sembolik" giysiden oluşan görsel bir dil kullanır. Bu giysiler egemen kültürü olumsuzlamak ya da bunun yerine cinsiyetle ilgili öğelerin sembolik yıkımını ifade etmek için kullanılmıştır (Crane, 2003:241). Pop yıldızları popüler kültürde etkili figürlerdir Madonna'yı dinleyen bir genç onun giydiği dar pantolonları ve haçları, Britney'i dinleyen onun elmas işlemeli Jean pantolonlarını, Michael Jackson'un eldivenlerini ve Nirvana'ın 'grunge' kıyafetlerini giyer. Buna kısaca "müziğin yarattığı moda" denilebilir. Bu oluşumda kitle iletişim araçlarının önemli rolü vardır. Kitle iletişim araçları modern insanı standartlaştırılan ve adeta güdülenen insan tipine dönüştürmüştür. Standartlaştırılan insan tipi değer hükümleriyle, eğlence, moda, müzik ve tüketim kalıplarıyla Batı ve özellikle ABD'nin etkisi altında "kitle kültürü"nü taklitçi, tek boyutlu unsuru haline getirilmektedir (Erkal, 1992:145).

Boden (2006, 292) araştırmasında, pop yıldızlarının çocukların kendi tarzlarını belirlemedeki ilk fiziksel etkisinin onları bir idol olarak gözünde büyütmesi olduğunu, ayrıca çocuk giyim mağazalarına kendi markalarını pazarlayarak daha kısa yoldan çocukların tarzlarını biçimlendirebildiklerini belirlemiştir. Çocuklar pop yıldızlarını, akranlarının giyim tercihlerine bakışlarının nasıl olduğu ve kendi tüketim kalıplarını sürdürebileceği giyim-kişilik ilişkisini formüle etmek için kullanır.

Hippi, mod, punk, New-wave, rock, heavy metal, hip-hop ve club gibi müzik türlerinin kendine özgü bir giyim tarzı olduğu ve bu tarzlar kimi zaman bir protesto niteliğinde olabilirken, kimi zaman kişinin toplum içindeki yerini ve bir nevi etiketini belirleyen faktör olmaktadır. Giyim tarzından ödün vermeyen ve kişilikleri ile bütünleşmiş tarzlarıyla bu gençler çoğu zaman çevresindekiler tarafından rakçı, punkçu, hip-hopcu gibi müziğin yarattığı modayı yansıtan terimlerle anılmaktadırlar. Her müzik akımının kendine özgü modasının oluşmasıyla, müzik ve moda arasındaki bu sıkı ilişkiyi fark eden Atomic Kitten, Nelly, Madonna, Jennifer Lopez, Kylie Minogue, Gwen

Stefani gibi müzisyen, oyuncu ve diğer gözde mesleklerden birçok ünlü, kendi markalarını yaratarak işi ticarete dönüştürmüştür.

- **Popüler Müzik ve Giyim Tarzları (Popular Music and Clothing Styles):** Popüler müzik, popüler kültürün en önemli alanlarından biridir ve Popüler müzik çağdaş ergen kimliğinin yaratılmasında önemli rol oynar. Çünkü müzik ergenlerin en kolay ulaşabilecekleri medya kültürü biçimidir ve bizzat, uyum sağlayacak ya da karşı çıkılacak kültürel anlamlar ve standartlar açısından zengin bir kaynaktır (Chenoune, 1993: 301). Popüler müzik merkezli bir dizi gençlik alt kültürü, ergenlerin ve yetişkin gençlerin kullandıkları giysileri kendi tarzına dönüştürür. Popüler müzik, kodları grup dışındakiler için çoğunlukla anlamsız olan, birbiriyle ilişkili birçok türden oluşur. Ancak bu kodlar hayran kitlesi için anlamlıdır ve toplumsal kimliğin kuruluşu için yapı taşları sağlar (Crane, 2003:240).

Popüler müziği üreten ve ileten firmalar, kendilerine özgü ruh hallerini ve bakış açılarını ifade eden yeni müzik türlerini arayan, her ergen nesilde ortaya çıkan toplumsal ağlarla uzaktan ilişkilidirler (Burnett,1992). Kent barlarında ve kulüplerinde çalan binlerce küçük müzik grubu yeni tarzların gelişmesine ve bilinen tarzların evrilmesine katkıda bulunur. Müzikte doğaçlama ve yeniliği yaratan bu toplumsal ağlar "sokak tarzları"ni da üretirler (Polhemus, 1994).

1950'lerde başlayan rock müziğinin yıldızlarının giyimleri müzikal mesajların iletilmesindeki temel öğedir. Siyah deri ceket, blucin ve t-shirt isyancı rolüne bürünen müzik grupları tarafından istisnasız olarak kullanılmıştır. 1960'larda Elvis Presley, 1980'lerde Bruce Springsteen rock müziğin bu tarzını devam ettirmiş, Beatles üyeleri ünlü olmadan önce de giydikleri blucin ve siyah deri cekete dönem için sıra dışı uzunlukta saç kesimlerini ilave etmiştir (Jones, 1987:71). 1980'lerin sonlarında heavy metalle özdeşleştirilen popüler imaj, uzun saçlar ve takılar, siyah deri ceketler, dar blucinler, çizmeler ve motosiklet kasklarıyla birleştirilir (Bischoff, 1989: 95).

Punk, popüler kültür ile moda ve ergen alt kültürler arasında gelişen karmaşık ilişkiyi örnekler. İdeolojinin dışavurumu olan öfkeli, uyumsuz ve renkli punk modası fütürist akımdan etkilenmiştir. Punkçular, köleliğin sembolü olan ağır zincirler, bileklikler, kurşun kasklar (anti-militer ve polis karşıtlığının göstergesi olarak) kullanırlar ve çoğu zaman siyasi olarak anlam taşıyan piercingler taşır ve dövmele yaptırırlar. 1970'lerin başlarında gençler üzerinde oldukça başarılı ve kışkırtıcı bir film olan İngiliz yapımı A Clockwork Orange, bilimkurguyla ilişkili imgeleri ve daha sonra punkla bütünleşecek bir görünüşü popülerleştirir. Aynı dönemde İngiliz toplumunun işçi sınıfında yarattığı hayal kırıklığını fırsat bilen tasarımcı Vivienne Westwood ve müzik firması sahibi Malcolm McLaren yeni belirlenmeye başlayan bir sokak tarzının öğelerini punk müzikle ilişkili, oldukça isyankar bir kostümle ifade ederler. Bu kostüm son yirmi yılda evrilen giysilerin siyah deri motosiklet ceketini, tişört ve blucin görsel diline dayanır. Yalnız çivili ceketler, çivili kemerler, küpe ve yüz süslemeleri olarak kullanılan çengelli iğneler, yırtık ya da şekli bozulmuş blucinler, çoğunlukla parlak ve doğal olmayan renklerde özgün bir saç şekli gibi yeni öğeleri bünyesinde barındırır (Norquist, 1991). Bedenin ve giysilerin çarpıtılması kuramsal değerlere yönelik alaycı ve nihilist tutumları ifade eder. Jiletlenmiş ve yara izine benzetmek için dikilmiş tişörtler, İngiltere Kraliçesi'ni

ağzında ve burnunda bir çengelli iğneyle köle zincirleriyle resmeden tişörtler kullanırlar (Jones,1987;135-137). Bu tarz kısa sürede ergenler tarafından bireysel acılarını ifade etme araçlarından biri olarak dünya çapında benimsenir. Fakat tarzın toplumsal ve siyasi yan anlamlarının yerine yaygın olarak kullanılan çağdaş karşı kültürlerin faaliyetlerinden ve inançlarından tamamen bağımsız bir giyim tarzı haline gelir (Siroto, 1993).

1980'lerde motosiklet kostümlü, siyah deri ceketli, blucinli heavy metal grupları yüksek topuklar, çivilerle süslenmiş deri ceketler ve sado-mazoşist donatılar kullanmışlar, Punk müziğinin yırtık giysilerinin yanı sıra saç bantlarını, logolu tişörtleri ve püsküllerini, erkek takılarını tarza dahil etmişlerdir (Jones, 1987:115). 1990'larda popüler müzik farklı türlere ayrılmayı sürdürmüş ve her yeni müzik beraberinde yeni giyim tarzları getirmiştir. Bu da ergenler ve genç yetişkinler için evrensel giyim akımlarının sonudur (Pareles, 1993:8)

1970'li yılların sonuna doğru New York'un yoksul gettolarından doğarak bugün tüm dünyayı etkisi altına alan bir yaşam tarzı olan hip-hop, grafiti, rap müzik, break dance ve Dj'lik unsurlarını içinde barındıran geniş bir alan; karşı duruş kültürü anlamına gelmektedir. Hip-hop tarzı, 1990'larda Rap müzik kültürü ile ilişkilendirilen ve tartışmalara yol açan bir giysi formu olmuştur. Semiyotik (imbilim, işaretbilim) yapısal yaklaşımlarla ilişkili olarak analiz edilir ve yorumlanır. Kişilerin alt sınıf bir konuşma tarzı, agresif ve tehdit edici ruh halini içeren davranışları, bazen stilize olmuş hip-hop tarzı kıyafetleriyle ilişkilendirilmiştir. Fakat, kişinin tarzı genellikle rap müziği çevreleyen kültürle yakın şekilde ilişkilidir (Morgado, 2007:131-132). Gençlerin kendi deldurdukları rap kasetlerini takas etmeleriyle sokaktan sokağa, şehirden şehre yayılan bir alt-kültür haline gelen hip-hop, rock müziğin yarım asırlık egemenliğine son vererek, Amerika'nın en çok dinlenen müziği olmuştur. Artık bugün müzikten modaya, sinemaya kadar dev bir endüstri olan hiphop, kendi markalarını oluşturmadan önce Tommy Hilfiger ve Polo Ralph Lauren gibi hip-hop dünyasında statü sembolü olan markalardan yana tercih kullandığı için markacı moda olarak da bilinir.

Büyük kitleleri etkileyen pop müzik günümüzde ticari bir boyut kazanmıştır. Hawkins'e göre (2002) ticari pop üretim ve tüketim kalıplarıyla ilgilenir ve pop sahnesi imajları sürekli yenilenen yeni sanatçı vitrini ile gelişmektedir. Örneğin, Madonna, imajı ve sıklıkla değişen çelişkili modalarıyla, kalıplaşmış giyim ve davranış kodlarından kurtulmuş özgür kadın kimliğini seyircisine sunar (Chung, 2003; Schwichtenberg, 1993). Spice Girls seyircilerine farklı bir kadın tipi sunarak, giyimi kişiliklerinin farklı yönlerini vurgulamak için kullanır. Grup elemanlarından 'Sporty' nadiren eşofmansız görülürken, 'Posh' her zaman klasik kokteyl giysileri, 'Baby' pastel renklerde baby-doll giysiler giyer (Boden, 2006:290).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Müziğe ulaşma yollarının kolaylaşması ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak müzik dinleme alışkanlıkları da gelişen, kulaklarında volkmenle dolaşan, yaşamının her anında müzikle birlikte olan gençliğin dinlediği müzik akımının modasına kendini kaptırmaları doğaldır. Gençlerin dinlediği müzik türlerinin giyim tarzlarına etkilerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Gençler ne tür müzik dinliyorlar ve eğitim düzeyi ile müzik türü arasında bir ilişki var mıdır?
- Gençlerin dinledikleri müzik türü giyim tarzlarını etkiliyor mu?
- Gençlerin dinlediği müzik türü saç şeklini etkiliyor mu?
- Hoşlandıkları müzik tarzına göre giyinen gençlerin ayakkabı seçiminde müzik tarzının etkisi var mıdır?
- Hoşlandıkları müzik tarzına göre giyinen gençler, müzik akımının sembolü olan aksesuarları kullanıyorlar mı?

3. YÖNTEM VE ARAŞTIRMA GRUBU (METHOD AND RESEARCH GROUP)

Evrenini Ankara'da yaşayan gençlerin oluşturduğu araştırmanın örneklemini, Ankara'daki 18-22 yaş grubu gençler arasından rastlantısal olarak seçilen 493 genç oluşturmaktadır. Örneklem grubu, Anderson'un (1990;202) "sosyal bilimler için farklı büyüklükteki evrenler için kuramsal örneklem büyüklükleri tablosu" dikkate alınarak belirlenmiştir. Gençlerin kişiliklerinin oluşmasında önemli yaş aralığı olan 18-22 yaş önemli bir faktör olarak gözetilmiştir. Araştırma kapsamındaki gençlerin %78,9'unu eğitime devam eden, %20,1'ini eğitime devam etmeyen gençler oluşturmaktadır. Örneklem grubunun cinsiyet -eğitim durumlarına göre dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Gençlerin yaş ve eğitim durumları
(Table 1. Young' distribution with respect to their age and educational level)

Yaş	Eğitim düzeyi				Toplam	
	Lise		Üniversite			
	S	%	S	%	S	%
18 yaş	44	37,0	75	63,0	119	100
19yaş	11	12,2	79	87,8	90	100
20yaş	7	9,2	69	90,8	76	100
21yaş	12	16,4	61	83,6	73	100
22yaş	17	12,6	118	87,4	135	100
Toplam	91	18,5	402	81,5	493	100

(n = 493)

Araştırmada kullanılan veriler araştırmacı tarafından geliştirilen ve dört bölümden oluşan veri toplama aracı ile toplanmıştır. Aracın hazırlanmasında benzer çalışmalardan ve ilgili literatürden yararlanılmıştır. Veri toplama aracının ilk bölümü gençlerin demografik özellikleri ile ilgili, ikinci bölümü ise gençlerin giyim tarzı, aksesuar, saç biçimleri ve dinledikleri müzik türleri ile ilgili sorulardan oluşmaktadır. Üçüncü bölümde gençlerin dinledikleri müzik türünün giyim tarzları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla görüşlerin yer aldığı beşli likert ölçek ve dördüncü bölümde hip-hop, rock, punk, pop tarzı giyim çizimleri yer almaktadır. Gençlerin bu giyim tarzları arasından kendi giyim tarzlarına en uygun olanı seçmeleri istenmiştir.

Toplanan veriler Sosyal Bilimler İstatistik Paketi (SPSS) kullanılarak analiz edilmiştir. Gençlerin dinledikleri müzik türü ile giyim tarzları arasında ve giyim tarzları ile müzik akımına özgü saç şekli, aksesuar ve ayakkabıları kullanma durumları arasındaki ilişki ki-kare (χ^2) testi uygulanarak $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM (FINDINGS AND INTERPRETATION)

Bu bölümde araştırmamızın alt problemlerine ilişkin yapılan istatistiksel analizler sonucunda ulaşılan bulgu ve yorumlar yer almaktadır.

Müziğin insanlar üzerinde bıraktığı etkiler, psikolojik ve fiziksel etkiler olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu etkilerin analizi oldukça güçtür. Burada iki teori söz konusudur. Bunlardan birisi, müziğin birinci derecede duygulara yapmış olduğu etki, ikincisi ise; müziğin fizyolojik etkilerinden dolayı beraberinde oluşturduğu psikolojik etkidir. Temel olarak, bireylerin müzik anlayışlarının, yaşamış oldukları toplumun sosyal ve kültürel yapısı ile almış oldukları eğitime bağlı olarak çeşitlilik gösterdiği gözlemlenmektedir (Altınöçek, 1998). Gençlerin eğitim düzeylerine göre dinledikleri müzik türleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Gençlerin eğitim düzeylerine göre dinledikleri müzik türleri ki- kare testi sonuçları
(Table 2. Results of chi-square test for young's education level with respect to music types)

Eğitim Düzeyi	Müzik Türü												Toplam	
	Pop		Rock		Hip-hop		Alternatif Müzik		Türk Sanat Müziği		Arabesk-Fantezi Müzik			
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Lise	14	15,4	39	42,9	16	17,6	13	14,3	6	6,6	3	3,3	91	18,5
Üniversite	113	28,1	135	33,6	54	13,4	82	20,4	15	3,7	3	3,3	402	81,5
Toplam	127	25,8	174	35,3	70	14,2	95	19,3	21	4,3	6	1,2	493	100

$$n = 493 \quad x^2 = 14,204 \quad df = 5 \quad p = ,014$$

Araştırma kapsamındaki gençlerin %18,5’ini oluşturan lise öğrencilerinin %42,9’unun rock müzik, %17,6’sının hip-hop müzik, %15,4’ünün pop müzik dinledikleri Tablo 2’de görülmektedir. Örneklem grubunun %81,5’ini oluşturan üniversite öğrencilerinin ise, %33,6’sının rock müzik, %28,1’inin pop müzik, %20,4’ünün alternatif müzik dinlediği belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre lise ve üniversite öğrencilerinin en fazla dinlediği müzik türünün rock müzik olduğu, bunu sırasıyla pop müzik, alternatif müzik ve hip-hop müziğin takip ettiği söylenebilir.

Gençlerin eğitim düzeylerine göre müzik türü tercihleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu [$x^2=14,204$, $p=,014$] ki-kare testi sonuçlarında gözlenmektedir.

Tablo 3. Gençlerin dinledikleri müzik türüne göre giyim tarzları ki- kare testi sonuçları
(Table 3. Results of chi-square test for listen to the music of young's with respect to clothing styles)

Giyim Tarzı	Müzik Türü												Toplam	
	Pop	Rock	Hip-hop	Alternatif Müzik	Türk Sanat Müziği	Arabesk-Fantezi Müzik	Pop	Rock	Hip-hop	Alternatif Müzik	Türk Sanat Müziği	Arabesk-Fantezi Müzik		
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Hip-Hop	5		5	8,3	41	68,8	6	10,0	2	3,3	1	1,7	60	12,2
Rock	9	6,2	112	76,7	6	4,1	19	13,0	0	-	0	-	146	29,6
Punk	4	6,3	22	34,9	6	9,5	29	46,0	1	1,6	1	1,6	63	12,8
Pop	109	48,7	35	15,6	17	7,6	41	18,3	18	8,0	4	1,8	224	45,4
Toplam	127	25,8	174	35,3	70	14,2	95	19,3	21	4,3	6	1,2	493	100

$$n = 493 \quad x^2 = 380,296 \quad df = 15 \quad p = ,000$$

Tablo 3 incelendiğinde, gençlerin %45,4'ünün pop tarzı, %29,6'sının rock tarzı giyindiği, hip-hop ve punk tarzı giyinenlerinin birbirine yakın oranlarda olması dikkat çekicidir. Hip-hop müzik dinleyenlerin %68,8'inin, rock müzik dinleyenlerin %76,7'isinin, pop müzik dinleyenlerin %48,7'isinin aynı müzik türünün giyim tarzını tercih ettikleri görülmektedir. Alternatif müzik dinleyenlerin %46'sının punk tarzı giyimi tercih etmeleri, alternatif müziğin kendine özgü giyim tarzı olmamasından kaynaklandığı ve gençlerin kendi tarzlarını belirlemede bir modele gereksinimleri olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Bu sonuca göre, gençlerin giyim tarzlarını belirlemede dinledikleri müzik türünün etkili olduğu ve müzik akımlarının diğer özellikleri kadar giyim tarzlarının da gençlere model oluşturduğu söylenebilir. "Model alınan, benliğe yerleştirildikten sonra, taklit etme başka hiçbir gaye gütmeksizin sadece taklit etmeye yönelir ki kişinin seçme, düşünce ve zevk sistemini alt üst eder. Kişi giyim olarak kendisini özdeşleştirdiği kişilerle hayat tarzı olarak da aynileşmek ister" (Barbarosoğlu, 2004: 58).

Ki- Kare Testi sonuçlarına göre, gençlerin dinledikleri müzik türüne göre giyim tarzları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu [$\chi^2 = 380,296$, $p = ,000$] belirlenmiştir.

Şekil 1. Müzik akımlarının giyim tarzları
(Figure 1. Clothing styles of music current)

Tablo 4. Gençlerin dinledikleri müzik türüne göre giysilerinde müzik akımının rengini tercih etme durumları ki- kare testi sonuçları
(Table 4. Results of chi-square test for listen to the music of young's with respect to preferences color of current music)

Müzik Türü	Müzik Akımının Rengini Seçme Durumu										Toplam	
	Hiçbir zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her zaman			
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Pop	74	58,3	24	18,9	19	15,0	8	6,3	2	1,6	127	25,8
Rock	38	21,8	32	18,4	31	17,8	45	25,9	28	16,1	174	35,3
Hip-hop	12	17,1	8	11,4	18	25,7	19	27,1	13	18,6	70	14,2
Alternatif	36	37,9	24	25,3	20	21,1	11	11,6	4	4,2	95	19,3
Türk Sanat	13	61,9	4	19,0	1	4,8	2	9,5	1	4,8	21	4,3
Arabesk-Fantezi	4	66,7	2	33,3	0	-	0	-	0	-	6	1,2
Toplam	177	35,9	94	19,1	89	18,1	85	17,2	48	9,7	493	100

n = 493

$\chi^2 = 100,530$

df = 20

p = ,000

Tablo 4'e göre, hip-hop müzik ve rock müzik dinleyen gençlerin müzik akımı ile özdeşleşmiş renkleri tercih etmede bazen, sıklıkla, her zaman seçeneklerine verdiği yanıtların toplamı ele alındığında; bu oranın rock müzik için %59,8, hip-hop müzik için ise %71,4 olduğu görülmektedir. Her iki müzik türünün de kendilerine özgü biçim ve renk özelliklerine sahip giyim tarzları olduğu dikkate alındığında; diğer müzik türlerinde giysi rengi açısından tam tersi sonuç olması, kendine özgü renk ve form özelliği olan müzik akımlarının gençler üzerinde daha etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. George Simmel'in giyim ve davranış arasındaki paralelliklere temas ederek aynı şekilde giyinen insanların benzer davranışlarda bulduklarına işaret etmesi bu yorumu destekler niteliktedir (Göle,1991;59).

Gençlerin %72,6'sının giysi renklerini belirlerken dinledikleri müzik türünün etkisinde kaldıklarını, %27,4'ünün ise etkilenmediklerini belirttikleri araştırmada; Ki- Kare Testi sonuçlarına göre, gençlerin dinledikleri müzik türüne göre giysilerinde müzik akımının rengini tercih etme tutumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki olduğu [$\chi^2 = 100,530$ p = ,000] görülmektedir.

Tablo 5. Gençlerin Dinledikleri Müzik Türüne Göre Müzik Akımının Saç Tarzını Seçme Durumları Ki- Kare Testi Sonuçları
(Table 5. Results of chi-square test for listen to the music of young's with respect to preferences hair style of current music)

Müzik Türü	Müzik Akımının Saç Şeklini Seçme Durumu										Toplam	
	Hiçbir zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her zaman			
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Pop	80	63,0	29	22,8	11	8,7	7	5,5	0	-	127	25,8
Rock	50	28,7	32	18,4	30	17,2	45	25,9	17	9,8	174	35,3
Hip-hop	18	25,7	9	12,9	13	18,6	23	32,9	7	10,0	70	14,2
Alternatif	42	44,2	20	21,1	18	18,9	13	13,7	2	2,1	95	19,3
Türk Sanat	10	47,6	3	14,3	5	23,8	3	14,3	0	-	21	4,3
Arabesk-Fantezi	4	60,7	1	16,7	0	-	1	16,7	0	-	6	1,2
Toplam	204	41,4	94	19,1	77	15,6	92	18,7	26	5,3	493	100

n = 493

$\chi^2 = 81,737$

df = 20

p = ,000

Gençlerin dinlediği müzik akımının saç şeklini tercih etme durumları incelendiğinde, hip-hop müzik dinleyen gençlerin bazen,

sıklıkla, her zaman seçeneklerinin toplamının %61,5, rock müzik dinleyenlerin ise %52,9 olduğu Tablo 5'te görülmektedir. Pop, Türk sanat müziği, fantezi müzik gibi kendine özgü giyim tarzı olmayan müzik türlerini dinleyen gençlerin ise hiçbir zaman ve nadiren seçenekleri üzerinde yoğunlaşmaları, bu müzik türlerinin kendine özgü saç tarzı olmaması nedeniyle gençlere model oluşturmadıkları düşünülmektedir. Ki- Kare Testi sonuçları gençlerin dinlediği müzik türüne göre müzik akımının saç tarzını tercih etme durumları arasında anlamlı bir ilişki [$\chi^2 = 81,737$ $p = ,000$] olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. Gençlerin giyim tarzına göre müzik akımının aksesuarlarını kullanma durumları ki- kare testi sonuçları
(Table 6. Results of chi-square test for clothing styles of young's with respect to preferences accessories of current music)

Giyim Tarzı	Müzik Akımına Özgü Aksesuarları Kullanma Durumu										Toplam	
	Hiçbir zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her zaman			
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Hiphop	7	11,7	10	16,7	14	23,3	14	23,3	15	25,0	60	12,2
Rock	37	25,3	24	16,4	26	17,8	39	26,7	20	13,7	146	29,6
Punk	15	23,8	9	14,3	22	34,9	8	12,7	9	14,3	63	12,8
Pop	131	58,5	42	18,8	34	15,2	8	3,6	9	4,0	224	45,4
Toplam	190	38,5	85	17,2	96	19,5	69	14,0	53	10,8	493	100

$$n = 493 \quad \chi^2 = 116,457 \quad df = 12 \quad p = ,000$$

Tablo 6 incelendiğinde, hip-hop tarzı giyinen gençlerin %25'inin her zaman, %23,3'ünün sıklıkla ve bazen olmak üzere %71,6 oranında dinledikleri müzik türüne özgü aksesuarlar kullandıkları görülmektedir. Aynı şekilde (bazen, sıklıkla, her zaman) rock tarzı giyinenlerin %58,2'si ve punk tarzı giyinenlerin %61,9'u dinledikleri müzik türüne özgü aksesuarlar kullandıklarını belirtmişlerdir. Rock, punk ve hip-hop tarzı giyim karakteristlik özelliklerinden biri olan aksesuarların bu tarzları giyinen gençler arasında kullanılması doğal olarak karşılarken, pop tarzı giyinen gençlerin %58,5'i hiçbir zaman dinledikleri müzik türüne özgü aksesuarlar kullanmadıklarını belirtmeleri dikkat çekicidir. Bu sonucun modern ve sade giyim tarzı olarak görülen pop tarzının aksesuar özelliği olmamasından kaynaklandığı söylenebilir. Ki- Kare Testi sonuçlarına göre, gençlerin giyim tarzına göre müzik akımına özgü aksesuarları kullanma durumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı [$\chi^2 = 116,457$ $p = ,000$] bir ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Gençlerin giyim tarzına göre müzik akımına özgü ayakkabıları kullanma durumları ki- kare testi sonuçları
(Table 7. Results of chi-square test for clothing styles of young's with respect to preferences shoes of current music)

Giyim Tarzı	Müzik Akımına Özgü Ayakkabıları Kullanma Durumu										Toplam	
	Hiçbir zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her zaman			
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Hip-hop	5	8,3	4	6,7	20	33,3	24	40,0	7	11,7	60	12,2
Rock	36	24,7	22	15,1	44	30,1	28	19,2	16	11,0	146	29,6
Punk	17	27,0	12	19,0	20	31,7	9	14,3	5	7,9	63	12,8
Pop	125	55,8	39	17,4	31	13,8	19	8,5	10	4,5	224	45,4
Toplam	183	37,1	77	15,6	115	23,3	80	16,2	38	7,7	493	100

$$n = 493 \quad \chi^2 = 98,781 \quad df = 12 \quad p = ,000$$

Tablo 7'de hip-hop tarzı giyinen gençlerin %40'ının sıklıkla, %33,3'ünün bazen, %11,7'si nin her zaman, rock tarzı giyinen gençlerin ise %30,1'inin bazen, %19,2'sinin sıklıkla, %11'inin her zaman dinledikleri müzik tarzına özgü ayakkabılar kullandıkları görülmektedir. Punk tarzı giyinen gençlerin %31,7'si bazen, %14,3'ü sıklıkla, %7,9'u her zaman dinledikleri müzik tarzına özgü ayakkabılar kullanmaktadır. Üç müzik tarzına göre giyinen gençlerin aksine, pop tarzı giyinen gençlerin %55,8'inin hiçbir zaman müzik tarzına özgü ayakkabılar kullanmaması, müzik tarzının kendine özgü bir ayakkabı tarzı olmamasından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabileceği gibi, giysi rengi tercihi, saç ve aksesuar kullanımında da aynı sonuçların görülmesi müzik akımının gençlerin tercihlerini ne denli etkilediğinin göstergesi olarak da yorumlanabilir.

Ki-Kare Testi sonuçları gençlerin giyim tarzına göre müzik akımına özgü ayakkabıları kullanma durumları arasında anlamlı bir ilişki [$\chi^2= 98,781$ $p= ,000$] olduğunu göstermektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (RESULT AND SUGGESTIONS)

Moda ve müziğin dünya üzerinde hitap ettiği en büyük kesimi genç kuşak oluşturmaktadır. Özellikle gençler üzerinde büyük etki gücüne sahip olan müzik, bireylerin duygusal, düşünsel, sosyal ve kişilik gelişimlerinde yarattığı sonuçlarla önem kazanmakla birlikte, giyim tarzlarına etki eden faktör olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu etki sadece giyim tarzları ile sınırlı kalmayıp giysi rengi tercihinden saç şekline, ayakkabıdan aksesuarlarına kadar geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Gençlerin dinledikleri müzik türlerinin giyim tarzı, giysi rengi, saç şekli, aksesuar ve ayakkabı tercihlerine etkilerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Araştırma kapsamındaki lise ve üniversite öğrencileri en fazla rock müzik dinlemekte, bunu sırasıyla pop müzik, alternatif müzik ve hip-hop müzik takip etmektedir.
- Gençlerin %45,4'ünün pop tarzı, %29,6'sının rock tarzı giyinmekte, hip-hop ve punk tarzı giyinenler ise birbirine yakın oradadır.
- Hip-hop, rock ve pop müzik dinleyen gençlerin, çoğunlukla dinledikleri müzik türünün giyim tarzını tercih ettikleri, alternatif müzik dinleyenlerin önemli bir kısmının punk tarzı giyimi tercih ettikleri görülmüştür.
- Hip-hop ve rock tarzı giyinen gençler müzik akımlarına özgü giysi renklerini tercih ederken, diğer müzik türlerini dinleyen gençlerin giysi rengi tercihlerinde müzik akımının etkisinin olmadığı görülmüştür.
- Hip-hop ve rock tarzı giyinen gençler müzik akımının saç şeklini tercih etmesine rağmen, diğer müzik türlerini dinleyen gençler müzik türüne özgü saç şekli tercih etmemektedirler.
- Rock, punk ve hip-hop tarzı giyinen gençler müzik akımına özgü aksesuarlar kullanırken, diğer müzik türlerini dinleyen gençler müzik türüne özgü aksesuar kullanmamaktadırlar.
- Hip-hop, rock ve punk tarzı giyinen gençler çoğunlukla dinledikleri müzik türüne özgü ayakkabılar giymeyi tercih etmekte, diğer müzik türlerini dinleyen gençler müzik akımına özgü ayakkabı kullanmamaktadırlar.

Ulaşılan sonuçlara göre, müzikleri kadar kendine özgü giyim tarzlarıyla da tanınan müzik akımlarını dinleyen gençlerin giyim tarzı, giysi rengi, saç şekli, aksesuar ve ayakkabı tercihlerinde müzik akımından etkilendikleri, özel bir giyim tarzı olmayan müzikleri dinleyen gençlerde ise bu etkinin görülmediği belirlenmiştir. Bu

sonuç, gençlerin dinledikleri müzik türlerinin giyim tarzları üzerinde etkili olduğunun göstergesi olarak yorumlanmaktadır. Gençler arasında moda olan birçok giyim tarzının müzik akımlarından kaynaklandığı dikkate alındığında, gençlerin müziği hem dinlediği hem de giydiğini söylemenin pek abartılı bir ifade olduğu düşünülemez. Gençlere yönelik tasarımlar yapan ünlü modaevlerinin ilham almak için sokağı izlemeleri bunun en büyük göstergesidir. Müziğin insan ve toplum üzerindeki fonksiyonları, çeşitli alanlardaki etkisi ve kullanımı göz önünde bulundurulduğunda, müzik eğitiminin çocuklar ve gençler açısından sürekli olarak önemsenmesinde yarar vardır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- Altınölçek, H., (1998). Bir İletişim Aracı Olarak Müzik ve Müzikle Tedavi Yöntemleri, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Anderson, G., (1990). Fundamentals of Education Research, London et al, London: The Farmer Pres.
- Arıkan, Ö., (1997). Moda Kültür ve Kimlik, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Barbarosoğlu, F., (2004). Moda Ve Zihniyet, İstanbul: İz Yayıncılık.
- Bischoff, J.L., (1989). "La Planète Jeune est sous influence musicale", Journal du textile, No:1169 (24 agust), 95-96.
- Boden, S., (2006). "Dedicated followers of fashion? The influence of popular culture on children's social identities", Media, Culture & Society, Vol. 28(2), 289-298.
- Burnett, R., (1992). "Concentration and Diversty in the International Phonogram Industry", Communication Research, V. 19, 749-769.
- Chenoune, F., (1993). A History of Men's Fashion (çev. Deke Dusinberre), Paris: Flammarion.
- Chung, H., (2003). 'Sports Star v. Rock Star in Globalizing popular Culture', International Review for the Sociology of Sport, V. 38(1), 99-108.
- Clarke, J., (1976). "Style", Resistance Through Rituals, der.Stuart Hall and Tony Jefferson, London: Hutchinson.
- Crane, D., (2003). Moda Ve Gündemleri, İstanbul: Ayrıntı Yayıncılık.
- Cushman, T., (1995). Notes from underground: Rock music counterculture in Russia, New York: Albany State University of New York Pres.
- Erkal, M., (1992). İktisadi Kalkınmanın Kültür Temelleri, İstanbul:Kuşak Ofset.
- Frith, S., (1996). Music and identity. In Questions of cultural identity, (edited by Stuart Hall and Paul du Gay), 108-27. London: Sage.
- Göle, N., (1991). Modern Mahrem, İstanbul: Metis Yayınları.
- Güvenç, B., (1985). Kültür Konusu ve Sorunlarımız, İstanbul:Remzi Kitabevi.
- Hedbigge, D., (1979). Subculture: The Meaning of Style, London:Methuen.
- Jones, M., (1987). Getting It On: The Clothing Of Rock'n' Roll, New York: Abbeville Pres.
- Lemmermann, H., (1984). Kriegserziehung im Kaiserreich, 2 C., Eres Edition, Lilienthal.

- Morgado, M.A., (2007). "The Semiotics of Extraordinary Dress:A Structural Analysis and Interpretation of Hip-Hop Style", Clothing & Textiles Research Journal, V.25 (2), 131-155.
- Norquist, B.K., (1991). Dress And Popular Culture - "Punks"74-84, (Der.Patricia A.), OH.:Bowling Gren State University Popular Pres.
- Parales, J., (1993). "90s Rock: A Mess, but Not Bad", International Herald Tribune, Ocak, 8.
- Polhemus, T., (1994). Street Style:F from Sidewalk to Catwalk, London: Thames and Hudson.
- Roach, M.E. and Eicher, J.B., (1973). The visible self: Perceptions on dress, Engelwood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Schwichtenberg, C., (1993). The Madonna Connection: Representational Politics, Subcultural Identities and Cultural Theory. CO:Westview Pres, Boulder.
- Siroto, J., (1993), "Punk Rocks Again", Vogue, Eylül, 183, 248-258.
- Sproles, G.B., (1979). Fashion: Consumer behavior toward dress, MN: Burgess, Minneapolis.
- Tekin, H., (1997). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Ankara: Mars Matbaası.
- Tungate, M., (2006). Modada Marka Olmak, İstanbul: Rota Yayın Yapım Tanıtım Tic. Ltd. Şti.
- Uçan, A., (1997). Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar, İlkeler ve Yaklaşımlar, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Yönetken, H.B., (1952). Okul Müzik Eğitimi, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.